

Nefndasvið Alþingis
b.t. umhverfis- og samgöngunefndar
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

nefnasvid@althingi.is

Reykjavík, 29. október 2020

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um íslensk landshöfuðlén, 9. mál

Samtök atvinnulífsins (SA) og Samtök iðnaðarins (SI) (samtökin), vísa til tölvupósts umhverfis- og samgöngunefndar Alþingis frá 15. október þar sem óskað var umsagnar samtakanna um ofangreint frumvarp.

Í frumvarpinu er byggt á því að hlutverk stjórnvalda í lýðræðisþjóðfélögum sé að stuðla að því að innviðir samfélagsins séu með þeim hætti að þjóðfélagið starfi sem best. Einnig er lagt til að markmið frumvarpsins verði að stuðla að öruggum, hagkvæmum og skilvirkum aðgangi að íslenskum landshöfuðlénum og að tryggja tengsl þeirra við Ísland. Við markmiðssetningu frumvarpsins var einkum litið til öryggissjónarmiða sem eiga m.a. að stuðla að því að takmarka rekstrartruflanir. Samtökin taka undir þessi sjónarmið og ítreka mikilvægi þess að heildstæð umgjörð sé sett utan um landshöfuðlénið .is. Á hinn bóginn er mikilvægt að lögin stuðli í raun að því að takmarka rekstrarhindranir en valdi þeim ekki með of þyngjandi reglusetningu. Það er grundvallaratriði í nánast öllum fyrirtækjarekstri í dag að starfsemi sé vel sýnileg á internetinu.

Samtökin vilja því koma á framfæri nokkrum athugasemdum við einstakar greinar frumvarpsins sem miða að því að tryggja samkeppnishæfni íslensks atvinnulífs.

1. Réttindi og skyldur rétthafa

Í 1. mgr. 12. gr. frumvarpsins segir að rétthafi léns sem skráð er undir íslensku landshöfuðléni hafi einkaafnotarétt af hinu skráða léni meðan það uppfyllir reglur skráningarstofu og hefur ekki verið afskráð. Í 40. gr. reglna ISNIC um lénaskráningu er fjallað um úrskurðarnefnd ISNIC og að hún úrskurði m.a. á grundvelli þeirrar efnisreglu, að skráður rétthafi verði ekki talinn eiga rétt til ákveðins léns ef nánar tilgreind atriði eigi við. Í fyrsta lagi ef lén er eins og skrásett vörumerki sem orðmerki hjá Hugverkastofu, sem skráð var áður en lénið var skráð, í öðru lagi ef sá sem lénið skráði hefur ekki lögmæta hagsmuni af notkun lénsins og í þriðja lagi ef sá sem lénið skráði var ekki í góðri trú um rétt sinn til lénsins þegar það var skráð. Að mati samtakanna þurfa lögin að innihalda ákvæði þar sem tekin verða af öll tvímæli um rétt þeirra sem eiga skráð vörumerki til sambærilegra léna og að öðrum aðilum sé óheimilt að skrá slík lén. Samtökin telja að löggjöfin þurfi að vera skýr um þetta atriði en annað verður ekki ráðið af 12. gr. frumvarpsdraganna en að þar sé eingöngu verið að skerpa á því atriði að skráning léns feli ekki í sér eignarétt á léninu heldur einkaafnotarétt.

Samtökin gerðu sömu athugasemd við 12. gr. frumvarpsins þegar það var kynnt í samráðsgátt stjórnvalda en ráðuneytið taldi ekki ástæðu til að bregðast við þar sem frumvarpið fjallaði ekki um vörumerkjarétt. Þó má fallast á að 3. mgr. 12. gr. frumvarpsins komi að vissu leyti til móts framangreinda athugasemd en að mati samtakanna þarf að vera skýrt af lagatextanum að öðrum aðila en rétthafa vörumerkis sé óheimilt að skrá sambærilegt lén.

Samtökin leggja til að a. liður 2. mgr. 12. gr. verði orðaður með eftirfarandi hætti:

- a. að notkun léns sé í samræmi við gildandi lög, reglur og vörumerkjavernd,

Tilgangur frumvarpsins er að setja ramma utan um starfsemi með landshöfuðlénið. Framangreind athugasemd bendir á tilvik þar sem vörumerkjaréttur og réttur til léns skarast. Þannig er ekki verið að leggja til að farið sé inn á svið vörumerkjaréttar heldur að löggjafinn setji umgjörð utan um þau mál þegar réttihafi vörumerkis leitar eftir því að fá lén vörumerkisins skráð. Þar sem frumvarpið gerir ráð fyrir þeim möguleika að fleiri skráningarstofur taki til starfa er líklegt að þær setji sér reglur um þetta atriði sem þurfa ekki að vera sambærilegar núgildandi reglum. Því verður lagatextinn að vera skýr hvað þetta varðar.

2. Eftirlit

Í 13. gr. frumvarpsdraganna segir að Póst- og fjarskiptastofnun fari með eftirlit með framkvæmd laganna. Ekki er gert ráð fyrir umfangsmiklu eftirliti og eru samtökin hlynnt þeirri skipan sem lögð er til með ákvæðinu. Hins vegar vantar í frumvarpið hvert réttihafar og skráningarstofur geta leitað með ágreining síni á milli. Samkvæmt núgildandi fyrirkomulagi starfar úrskurðarnefnd léna á grundvelli IX. kafla reglna ISNIC um lénaskráningu. Í athugasemdum greinargerðar með frumvarpinu, kafla 5, segir að ágreiningsmál vegna léna séu í föstum farvegi. Samtökin telja óvarlegt að ætla að svo verði til frambúðar. Frumvarpið gerir ráð fyrir fleiri skoðunarstöðvum en nú starfa. Því er ekki hægt að ætla að þær reglur sem ISNIC hefur sett sér og gilda um úrskurðarnefnd um lénamál muni verða þær einu sem gilda á sviðinu framvegis.

Loks er það mat samtakanna að betur fari á því að réttihafar og skráningarstofur þurfi eingöngu að eiga samskipti við eitt stjórnvald. Ef Póst- og fjarskiptastofnun fer með eftirlit og úrskurðar um viðurlög við brotum á lögum um landshöfuðlén, Neytendastofa úrskurðar um atriði sem heyra undir lög nr. 57/2005 um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu og enn annað stjórnvald eða óháð nefnd, mögulega fleiri en ein, úrskurðar um ágreiningsmál sem koma upp hjá réttihöfum og skráningarstofum, þá er kerfið orðið of flókið. Best fer á því ef fyrirtæki og borgarar þurfa að eiga við eina stofnun en fyrir liggur að of flókið regluverk og boðleiðir geta beinlínis dregið úr hagvexti. Í stjórnarsáttmála ríkisstjórnarinnar segir að átak verði gert í einföldun regluverks í þágu almennings og atvinnulífs. Þetta markmið ber alltaf að hafa í huga við setningu nýrra reglna sem geta haft áhrif á samkeppnishæfni íslensks atvinnulífs.

3. Forkaupsréttur

Í bráðabirgðaákvæði I er lagt til að ríkissjóður fái forkaupsrétt að öllum hlutum í félaginu, Internet á Íslandi hf., ISNIC, kt. 660595-2449. Samkvæmt skýringum við frumvarpið er ákvæðið sett með þeim tilgangi að koma í veg fyrir að félagið verði selt úr landi. Þrátt fyrir það er tekið fram að ákvæðið komi ekki í veg fyrir að ríkissjóður nýti rétt sinn ef fyrirtækið skiptir um eigendur hér innanlands. Þessi skýring gengur beinlínis í berhöggi við téðan tilgang ákvæðisins.

Ákvæðið felur í sér mjög víðtækt inngrip í meginregluna um samningsfrelsi. Meginreglan felur m.a. í sér frelsi til þess að ákveða við hvern viðkomandi vill ganga til samninga við og hafa takmarkanir á henni ekki talist heimilar nema brýnir almannahagsmunir krefjist þess.

Jafnframt felur ákvæðið í sér takmörkun á eignaréttindum, en forkaupsréttur ríkisins á öllum hlutum félagsins gerir sölu þess erfiðari en ella, eftirspurn dregst saman og verðmæti rýrnar. Lögbundinn forkaupsréttur telst almennt til almennra takmarkana á eignarétti. Talið hefur

verið að af 1. mgr. 72. gr. stj.skr. megi leiða ólögfasta stjórnskipunarreglu um almennar takmarkanir. Samkvæmt henni þurfa allar takmarkanir á eignarrétti að hafa stoð í lögum og þær þurfa að vera grundvallaðar á almannahagsmunum. Markmið eignaskerðingar þarf því að styðjast við almannahagsmuni, en jafnframt þarf að gæta þess að eignaskerðingin sé ekki úr hófi til að ná því markmiði sem löggjafinn stefnir að.

Ekki hefur verið sýnt fram á þau öryggissjónarmið og þá almannahagsmuni sem hér búa að baki og réttlæta svo víðtækt inngrip, né hvernig sala fyrirtækisins hér innanlands ógni þeim sjónarmiðum. Því verður að telja ákvæðið gangi töluvert lengra en markmið löggjafans var, að koma í veg fyrir að félagið verði selt úr landi.

Virðingarfyllst,

f.h. Samtaka atvinnulífsins

Heiðrún Björk Gísladóttir

f.h. Samtaka iðnaðarins

Steinunn Pálmadóttir